

УДК 378.147(811.111)
DOI: 10.31499/2307-4906.3.2023.289871

ВИКОРИСТАННЯ ПОДКАСТІВ ТА ВІДЕОКАСТІВ ПІД ЧАС ВИВЧЕННЯ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ ЯК МЕТОД РОЗВИТКУ НАВИЧОК АУДІЮВАННЯ

Юлія Гриньова, старший викладач кафедри іноземних мов, Воєнної академії імені Євгенія Березняка.

ORCID: 0009-0004-9768-3289

E-mail: jul.green2412@gmail.com

Марія Рафальська, старший викладач кафедри іноземних мов, Воєнної академії імені Євгенія Березняка.

ORCID: 0009-0005-8584-4791

E-mail: morafalsk@gmail.com

Мар'яна Полодюк, старший викладач кафедри іноземних мов, Воєнної академії імені Євгенія Березняка.

ORCID: 0000-0001-5239-6113

E-mail: mari.polodiuk@gmail.com

Досліджено та обґрунтовано особливості застосування подкастів та відеокастів на заняттях з англійської мови для розвитку навичок аудіювання слухачів. Авторами розкрито питання ефективності впровадження цього методу навчання в освітньому процесі та сформульовано основні інноваційні можливості використання подкастингу. Постульовано, що спеціально створені освітні аудіоблоги можуть бути спрямовані на розвиток умінь сприйняття і розуміння зв'язного аудіотекста на слух, в той час як автентичні подкасти надають інформацію для усного або письмового роздуму або обговорення.

***Ключові слова:** подкаст; відеокаст; комп'ютеризація; аудіоблог; актуальні та автентичні аудіо- та відеоматеріали; технологія практичної роботи; інноваційні освітні можливості; розвиток навичок аудіювання.*

USAGE OF PODCASTS AND VIDEOCASTS IN ENGLISH LANGUAGE LEARNING AS A METHOD OF DEVELOPING LISTENING SKILLS

Yuliia Hrynova, Senior Lecturer of the Department of Foreign Languages, Yevhenii Berezniak Military Academy.

ORCID: 0009-0004-9768-3289

E-mail: jul.green2412@gmail.com

Mariia Rafalska, Senior Lecturer of the Department of Foreign Languages, Yevhenii Berezniak Military Academy.

ORCID: 0009-0005-8584-4791

E-mail: morafalsk@gmail.com

Mariana Polodiuk, Senior Lecturer of the Department of Foreign Languages, Yevhenii Berezniak Military Academy.

ORCID: 0000-0001-5239-6113

E-mail: mari.polodiuk@gmail.com

The article investigates and substantiates the peculiarities of introducing podcasts and videocasts into English language classes to develop students' listening skills. The use of podcasts enables a new approach to such an activity as listening. The variety of podcasts and their topics is remarkable, so they can be used at different stages of language learning.

The authors reveal the effectiveness of implementing this teaching method in the educational process and highlight the main innovative possibilities of applying podcasting. Foreign language teachers who use audio blogs in the teaching process usually distinguish two ways of using podcasts: firstly, information can be listened to, and secondly, you can create your own products in the classroom or beyond.

Thus, in order to achieve the final result, it is necessary to take a learning tool approach to podcasts and videocasts, select the minimum and ensure that this experimental minimum is firmly mastered. The aim is to develop students' grammar, listening, speaking and writing skills. Ultimately, learners are able to distinguish between podcasts and videocasts when reading and listening, while still receiving meaningful information.

It is postulated that specially created educational audio blogs can be aimed at developing the skills of listening and comprehension of coherent audio text, while authentic podcasts provide information for oral or written reflection or discussion. The features and capabilities of podcasts provide a new and relevant quality of the foreign language learning process, contribute to the development of not only the motivation of students, but also their initiative and determination, deepen their listening and hearing abilities, which certainly has a positive impact on improving the effectiveness of the learning process.

Keywords: *podcast; videocast; computerization; audio blog; relevant and authentic audio and video materials; technology of practical work; innovative educational opportunities; development of listening skills.*

У ХХІ столітті одним із домінуючих трендів розвитку цивілізації є глобальна інформатизація нашого суспільства. До того ж комп'ютерні технології набули актуальності навіть у площині освітнього процесу. Сьогодні в Україні активно відбувається розвиток комп'ютеризації в освіті, скерований на підготовку інтелектуально просунутої креативної особистості, яка чудово орієнтується в інноваційному середовищі та налаштована на саморозвиток і застосування цих умінь та навичок у майбутній фаховій діяльності.

Згідно з умовами комунікативної орієнтації, провідним завданням викладання англійської мови у закладі вищої освіти є розвиток комунікативної компетенції, зокрема, спроможності та здатності до міжособистісного та міжкультурного спілкування.

На основі дослідження педагогічної літератури встановлено, що на заняттях з іноземної мови серед видів мовленнєвої діяльності (письмо, читання, говоріння, аудіювання) найменше часу виділяється на аудіювання, хоча, ґрунтуючись на необхідності практичного оволодіння англійською мовою, аудіювання посідає місце, не менш значуще, ніж говоріння [2, с. 177].

Єдиним різновидом мовленнєвої діяльності, під час якого від особи, яка його виконує, майже нічого не залежить вважається аудіювання. Слухач, порівняно з тим, хто читає, пише або розмовляє, не має змоги щось скоригувати у здійснюваній діяльності, спростити її, уникнути труднощів, підлаштувати умови отримання комунікаційних даних до власних можливостей і таким чином забезпечує умови для розвитку мовленнєвих навичок та засвоєння іноземної мови саме через слухання. Тому викладачі мають знати, якими способами і для яких дидактичних цілей вони можуть з користю застосувати у своїй педагогічній практичній діяльності сучасні технічні нововведення.

Дидактичний аспект застосування подкастів та відеокастів як технології розвитку навичок аудіювання досліджують такі відомі зарубіжні науковці, як Г. Стенлі (G. Stanley), С. Адамс (C. Adams), Дж. Ліч (J. Leach), К. Хетт та інші [7]. Теоретичні дослідження у педагогічній сфері цього методу знаходять своє відображення у публікаціях вітчизняних вчених-практиків, а саме О. Балтіна [1], С. Говорун, О. Бецько, О. Леонтєва, М. Ляховицького, О. Мартиненко, О. Старостенко, О. Тарнопольського, Л. Шевкопляс. Досить велика увага приділяється методичним працям, спрямованим на розвиток аудіювання: І. Задорожної, В. Златнікова, Л. Князевої, О. Сіваченко, І. Щукіної.

Незважаючи на численні праці та публікації з цієї тематики, деякі питання залишаються недослідженими та дискусійними – науковці не можуть дійти одностайності щодо ролі використання подкастів та відеокастів для розвитку аудіювання на заняттях з англійської мови. Найвні результати досліджень досить важко порівняти між собою через їх специфіку (фокусування на різних вікових категоріях, сферах застосування тощо). Актуальність статті зумовлена нагальною потребою вдосконалення сучасного заняття з англійської мови у вищому навчальному закладі, тому для педагога дуже важливо опанувати на творчому рівні нові методики, щоб на окремому занятті й у системі занять досягати взаємозв'язку між компонентами навчальної діяльності (мотиваційним, навчальним та розвивальним) [7], утверджувати гуманні взаємовідносини в колективі, активно використовувати різні форми співпраці зі слухачами.

Мета статті – визначення основних принципів та інноваційних засобів методики використання подкастів та відеокастів на занятті з англійської мови під час підготовки майбутніх фахівців, дослідження можливості підвищення ефективності навчання та розвиток навичок аудіювання в сучасному освітньому процесі.

Із розвитком технологій з'являються можливості до використання більш ефективних підходів до освіти, проте водночас перед педагогами постають задачі нового типу з якісного використання цих технологій в освітньому процесі.

Сьогодні популярності набуває новий метод вивчення іноземних мов на основі автентичних матеріалів – подкастів. Явище подкастингу поширене у всьому світі та стрімко набирає популярності в Україні, в той же час використання саме в освітніх цілях такої кількості актуальних матеріалів все ще часто поступається менш ефективним альтернативам.

Освітній подкаст як медіаносій і технічний засіб вивчення англійської мови дозволяє вирішувати різнопланові завдання іншомовної освіти. Завдяки використанню подкастів у навчанні сучасна система освіти демонструє свою мобільність та адаптивний характер.

Слово *podcasting* (англ.) зобов'язане своєю появою відомому ведучому каналу MTV Адаму Каррі. Саме він об'єднав два слова: *iPod* – торговельна марка серії портативних мультимедійних програвачів компанії Apple (США) і *broadcasting* – повсюдне широкоформатне мовлення. Термін «подкастинг» отримав таке значення: це спосіб поширення звукової або відеоінформації в Інтернеті [6, с. 173].

Подкастом є аудіотекст будь-якого жанру, що визначається певною часовою протяжністю, в деяких випадках супроводжується відеоматеріалом. Подкастом також називають аудіоблоги або програми, що публікуються за однією адресою в мережі

Інтернет в вигляді випусків, які регулярно оновлюються [3, с. 42].

Для зручності диференціації подкасти прийнято ділити на декілька типів, кожен з яких володіє своїми характерними рисами: аудіоподкаст, відеоподкаст, скрінкасти. Особливість скрінкаста в тому, що такий вид подкастів містить запис дій на екрані комп'ютера разом з аудіокоментарями [2, с. 178]. Найбільше використовуються аудіофайли, оскільки вони мають ряд переваг перед відеоформатом, а саме:

- 1) відсутність навантаження на зір (слухачі проводять багато часу біля комп'ютера, тому є можливість слухати, при цьому очі можна закрити, дати їм відпочити);
- 2) невеликий об'єм файлу (швидше завантажується та простіше зберігається);
- 3) простота використання: подкаст можна відтворити на широкому колі пристроїв (комп'ютер, телефон).

Творці більшості подкастів намагаються виділити їх обравши певну тематику і оптимальну періодичність публікації. Виділяють такі основні категорії подкастів: аудіоблоги (аналог онлайн-щоденника), комедії-подкасти, техніка, музика, couple casts (висвітлюють особисте життя авторів, частіше сімей), освітні подкасти, аудіокниги, новини, sci-fi, інтерв'ю, радіоспектаклі і радіо-шоу, політика, спорт, ігри. Різні види та жанри аудіоблогів забезпечують змістову варіативність навчання аудіювання і дозволяють викладачеві вирішувати комплексні завдання навчання [1]. Незаперечна перевага подкастів полягає в тому, що слухачі мають можливість знайомитися з сучасними актуальними та автентичними текстами в різному темпі, тембрі, швидкості, ритмі та акценті мовця.

Використання подкастів під час навчання іноземної мови надає наступні актуальні можливості:

- 1) межі навчального середовища розширюються, і навчання може проходити як в аудиторний, так і в позааудиторний час;
- 2) вирішується проблема міжкультурного спілкування, що відбувається під час поширення та обміну аудіофайлами онлайн;
- 3) рівень психологічних складнощів знижується, що дозволяє подолати мовний бар'єр;
- 4) додаткова і дуже плідна мовленнєва практика.

Ефективність подкасту підтверджується тим, що він надає більше можливостей для аналізу змісту навчання. Подкаст також допомагає розвинути комунікативні вміння, вміння організувати свій час, здатність структурувати і узагальнювати запропонований матеріал в рамках навчальної теми. Він сприяє вдосконаленню механізмів критичного і аналітичного мислення. Наприклад, подкаст може включати питання для обговорення, на які слухачі повинні підготувати відповідь на наступне заняття [6, с. 180]. Тим самим, подкаст розвиває критичне ставлення до запропонованого матеріалу і аналітичні здібності слухачів.

Освітні подкасти, які використовуються під час вивчення англійської мови, дозволяють вирішити цілий ряд методичних задач:

- розширення і збагачення лексичного запасу;
- формування, розвиток та вдосконалення граматичних навичок;
- розвиток навичок говоріння та писемного мовлення.

На сьогоднішній день існують наступні способи використання подкастів:

- прослуховування без завантаження файлів, в режимі online;
- прослуховування в режимі offline, завантаження файлу;
- створення власних подкастів.

Подкаст, як засіб реального спілкування англійською мовою, містить інформацію, яку ми сприймаємо з різною глибиною і точністю розуміння. Таким чином, при відборі подкастів в зміст навчання аудіювання та розробці завдань до них викладач повинен слідувати основним принципам і вимогам роботи з аудіотекстом і враховувати реальні потреби, цілі слухачів в залежності від специфіки аудіотекста [6, с. 174]. Наприклад, спеціально створені освітні аудіоблоги можуть бути спрямовані не тільки на розвиток умінь сприйняття і розуміння зв'язного аудіотекста на слух, а й націлені на формування і вдосконалення фонетичних, лексико-граматичних навичок, в той час як автентичні подкасти надають інформацію для усного або письмового роздуму або обговорення.

Навчальна діяльність, що передбачає роботу із подкастами включає кілька етапів, включаючи підготовку до розуміння, власне слухання і виконання вправ на розуміння і відпрацювання прослуханого матеріалу. В цілому, робота з подкастом з технологічної точки зору не відрізняється від роботи над іншими видами аудіотексту та потребує чіткої послідовності дій викладача й слухача:

- надання попередніх інструкцій і завдання перед прослуховуванням;
- власне сприйняття та осмислення подкасту;
- завдання для контролю рівня розуміння прослуханого тексту.

Можна впевнено стверджувати, що використання подкастингу підвищує мотивацію та інтерес до вивчення іноземних мов, а також допомагає реалізувати особистісний потенціал слухача та опанувати міжкультурну комунікативну компетенцію [3, с. 43].

Тож, вищезазначені особливості і можливості подкастів забезпечують нову актуальну якість процесу навчання іноземної мови, сприяють розвитку не тільки мотивації слухачів, а і прояву їх ініціативності та цілеспрямованості, поглиблюють здібності слухати і чути, що, безумовно, позитивно впливає на підвищення результативності навчального процесу.

Відеокласти. Стосовно використання відеокластів як інструменту аудіювання, ми переконані, що вони можуть суттєво покращити навички сприйняття іноземної мови на слух. Реалістичність відеоролика (місце дії, емоції, жести тощо) створює необхідні зорові стимули для продукування мовлення та його практичного застосування. Поза тим, досвід демонструє, що застосування multimedia сприяє постійному залученню студентів до процесу комунікації [8]. Щодо вивчення курсу «Knowledge management» студенти мали змогу переглядати відео. Причому це були зовсім невеликі відеоролики, але вони розширювали матеріал, що вивчався, і підвищували продуктивність освітнього процесу. Простежити всі ці перебіги розвитку подій можна, якщо подивитися як працюють провідні університети світу. Чимало з них мають або власні майданчики для розміщення відео- та аудіолекцій, інші ж використовують можливості у світі доволі популярних відеохостингів, як-от YouTube, British Council, Wave.video та інші. Безсумнівно, однією з основних завдань з перешкодою при роботі такого сайту виступає встановлення прав доступу, оскільки чимало матеріалів, що лежать в основі навчальних курсів і посібників, є унікально специфічними [1]. Також достатньо

велетенською проблемою є категоризація курсів, яка на відеохостингах організована тільки у вигляді міток і плейлистів. Взаємодія з відеохостингами можлива тільки через надане ними API (якщо воно існує), що само по собі створює обмеження для авторів курсів.

Стосовно саме відеокастів, то, на наш погляд, вони демонструють суттєво ширший спектр потенціалу, порівняно з подкастами. Переглядаючи відеокаст, окрім супроводу звуку у вас перед очима є відеоряд, цей контент відчутно простіше сприймати, ніж звичайний аудіозапис. Також ролики наповнені текстом, графіками, діаграмами, тобто всім тим, до чого ми давно звикли, а ще інтерактивність і аудіосупровід дозволять легше інтерпретувати інформацію. Найголовніший недолік – швидкість інтернету. Значно відрізняється швидкість доступу до інтернету, адже не всюди можна дивитися ролики в режимі «натиснув play і уперед» [4, с. 114].

Зважаючи на діяльнісний підхід у навчанні іноземної мови, варто запропонувати слухачам обрати з усього розмаїття аудіо- та відеоматеріалів у мережі необхідні уривки на задані теми для подальшого самостійного прослуховування, опрацювання та дидактичного осмислення.

Створення слухачами власного подкасту є одним з найцікавіших видів застосування технології подкастингу. Водночас також відбувається залучення інтернет-ресурсів [7]. Адже, задля того, щоб здійснити відправку аудіоподкасту з власного персонального комп'ютера, необхідно мати вдома інтернет-підключення, мікрофон, на додачу доступ до вільно пропонованих програм для редагування аудіофайлів, зокрема, як наприклад, Audacity (<http://audacity.sourceforge.net/>). Використовуючи цю програму, можна записувати, редагувати його та конвертувати в MP3-формат. Опісля MP3-файл слід завантажити на веб-сервер, де його автоматично завантажать до rss-каналу і слухачі матимуть змогу ним користуватися. Власноруч підготовлений подкаст цілком можливо опублікувати у власному аудіоблозі або на платформі, яка заздалегідь була створена викладачем [4, с. 115].

Подібним способом проходить процес створення подкасту на занятті з іноземної мови: спершу треба окреслити тему, спланувати алгоритм дослідження відповідного змісту та лінгвістичного оформлення, знайти бажану інформацію, записати її, колективно проаналізувати виконану роботу, дізнатися поради від усієї групи, відредагувати та завершити фрагмент, і, нарешті, опублікувати його в Інтернеті.

Формою проведення такого заняття може бути групова робота або проект, тож у цих випадках відбувається інтенсивне тренування з матеріалами та спілкування мовою, що вивчається, вже на стадії спільного опрацювання ідей та формату.

Висновки та перспективи подальших досліджень. Викладачі іноземної мови, які використовують аудіоблоги в процесі навчання, як правило, виділяють два способи застосування подкастів: по-перше, інформацію можна прослуховувати, по-друге, можна створювати власні продукти на занятті або поза ним.

Використання подкастів дає можливість по-новому підійти до такого виду діяльності як аудіювання. Обсяг подкастів та їхня тематика вирізняються надзвичайним розмаїттям, унаслідок цього їх можна використовувати на різних етапах вивчення мови. Що стосується технології практичної роботи з подкастами, то в загальному вона не відрізняється від роботи з аудіотекстами. Для неї характерна чітка послідовність дій викладача (відповідно до «триступеневої моделі навчання аудіювання») [2, с. 182].

Таким чином, для досягнення кінцевого результату необхідно підходити до подкастів і відеокастів як інструменту навчання, проводити добір мінімуму та забезпечити міцне засвоєння цього експериментального мінімуму. Метою навчання є розвиток у слухачів граматичних здібностей, умінь аудіювання, говоріння та письма. Зрештою, слухачі здатні розрізнати подкасти від відеокастів під час читання та аудіювання, одночасно отримуючи змістовну інформацію.

Для викладачів та науково-педагогічних працівників завжди актуальним є питання організації максимально ефективного процесу навчання. Тож метою подальших досліджень є пошук інноваційних методів навчальної діяльності, за допомогою яких можна навчити слухачів критично мислити, аналізувати інформацію, приймати правильні комунікативні рішення, дискутувати та, в цілому, здійснювати продуктивну комунікацію іноземною мовою.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Балтіна О. Б. Подкасти як засіб вивчення та викладання англійської мови. URL: <http://ea.donntu.edu.ua:8080/jspui/bitstream/123456789/1702/1/Baltina%20Olena%20%20Podkasty%20jak%20zasi%20vyvchennia%20ta%20vykladannia%20anglijskoi%20movy.pdf> (дата звернення: 14.05.2023).
2. Кардашова Н. В. Англомовний подкаст як засіб формування компетентності в аудіюванні студентів мовних спеціальностей. *Вісник Київського національного лінгвістичного університету. Серія Педагогіка та психологія*. Київ, 2015. Вип. 24. С. 176–185.
3. Карпенко Є., Кльоц К. Використання подкастів у процесі формування діалогічної мовленнєвої компетентності учнів початкової школи на занятті англійської мови. *Напрями розвитку мовної освіти у XXI столітті: матеріали Всеукр. студент. наук. інтернет-конф. з міжнар. участю* (Житомир, 9–13 квітня 2018 р.). Житомир, 2018. С. 42–44.
4. Конотоп О. С. Сервіс відеоподкастів як засіб формування іншомовної комунікативної компетентності. *Мова. Культура. Комунікація: інноваційні підходи до вивчення мов та літератур: матеріали 7-ї Міжнар. наук.-практ. конф.* (Чернігів, 22–23 квітня 2016 р.). Чернігів: Чернігівський національний педагогічний університет імені Т. Г. Шевченка, 2016. С. 113–116.
5. Матвіїв-Лозинська Ю. О. Використання автентичних матеріалів на заняттях з іноземної мови професійного спрямування у вищій школі. *Наукові записки Національного університету «Острозька академія». Серія: Філологічна*. 2015. Вип. 52. С. 175–176. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nznuoaf_2015_52_61 (дата звернення: 14.05.2023).
6. Шехавцова С. О., Протопопова К. О. Англомовний подкастинг як найсучасніша інтерактивно-комунікативна технологія. *Вісник Луганського Національного Університету імені Тараса Шевченка. Серія: Філологічні науки*. 2019. Вип. 7(330). С. 170–181.
7. Podcasts in higher education: students' and lecturers' perspectives. URL: <http://repositorium.sdum.uminho.pt/handle/1822/10080> (дата звернення: 14.05.2023).
8. The Ultimate Teacher's Guide for How to Use Podcasts to Teach English. URL: <https://www.leonardoenglish.com/blog/teachers-guide-how-to-use-podcasts-to-teach-english> (дата звернення: 14.05.2023).

REFERENCES

1. Baltina, O. B. Podkasty yak zasib vyvchennia ta vykladannia anhliiskoi movy [Podcasts as a tool for learning and teaching English]. URL: <http://ea.donntu.edu.ua:8080/jspui/bitstream/123456789/1702/1/Baltina%20Olena%20-%20Podkasty%20jak%20zasib%20vyvchennia%20ta%20vykladannia%20anglijskoi%20movy.pdf> [in Ukrainian].
2. Kardashova, N. V. (2015). Anhlomovnyi podkast yak zasib formuvannia kompetentnosti v audiiuvanni studentiv movnykh spetsialnostei [An English-language podcast as a method of developing students' listening competence in language specialities]. *Kyiv National Linguistic University Bulletin. Series Pedagogy and Psychology, issue 24, 176–185* [in Ukrainian].
3. Karpenko, Ye., Klots, K. (2018). Vykorystannia podkastiv u protsesi formuvannia dialohichnoi movlennievoi kompetentnosti uchniv pochatkovoї shkoly na zaniatti anhliiskoi movy [Using Podcasts in

- the Process of Developing Primary School Students' Dialogic Speaking Competence in the Teaching of English]. *Directions for the Development of Language Education in the XXI Century: proceedings of the All-Ukrainian Student Scientific Internet Conference with International Participation*. Zhytomyr, 42–44 [in Ukrainian].
4. Konotop, O. S. (2016). Cervis videopodkativ yak zasib formuvannia inshomovnoi komunikatyvnoi kompetentnosti [Video podcast service as a means of developing foreign language communicative competence]. *Language. Culture. Communication: innovative approaches to the study of languages and literatures: proceedings of the 7th International Scientific and Practical Conference*. Chernihiv: National Pedagogical University named after T. G. Shevchenko, 113–116 [in Ukrainian].
 5. Matviiv-Lozynska, Yu. O. (2015). Vykorystannia avtentychnykh materialiv na zaniattiakh z inozemnoi movy profesiinoho spriamuvannia u vyshchii shkoli [The use of authentic materials in EFL classes in higher education]. *Scientific Notes of the National University of Ostroh Academy. Series: Philological, issue 52, 175–176*. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nznuoaf_2015_52_61 [in Ukrainian].
 6. Shekhavtsova, S. O., Protopopova, K. O. (2019). Anhlomovnyi podkastynh yak naisuchasnisha interaktyvno-komunikatyvna tekhnolohiia [English-language podcasting as the most modern interactive and communicative technology]. *Bulletin of Luhansk Taras Shevchenko National University. Series: Philological Sciences, issue 7(330), 170–181* [in Ukrainian].
 7. Podcasts in higher education: students' and lecturers' perspectives. URL: <http://repositorium.sdum.uminho.pt/handle/1822/10080> [in English].
 8. The Ultimate Teacher's Guide for How to Use Podcasts to Teach English. URL: <https://www.leonardoenglish.com/blog/teachers-guide-how-to-use-podcasts-to-teach-english> [in English].